

Игорь Срибняк

ЛАГЕРЬ ПЛЕННЫХ УКРАИНСКИХ ОФИЦЕРОВ В КЛЯЙНМЮНХЕНЕ (АВСТРО-ВЕНГРИЯ) ВЕСНОЙ 1918 ГОДА

В статье проанализированы некоторые аспекты организационной и национально-патриотической деятельности пленных офицеров-украинцев в лагере Кляйнмюнхен (Австро-Венгрия) в марте — начале апреля 1918 г. Особое внимание уделяется антиукраинским акциям российских черносотенцев и малороссов, которые имели целью помешать развитию национального движения в упомянутом лагере.

Ключевые слова: лагерь, пленные, офицеры-украинцы, Кляйнмюнхен, кружок, Украинская боевая организация.

Ihor Sribniak

CAMP OF UKRAINIAN CAPTIVE OFFICERS IN KLEINMÜNHNEN (AUSTRIA-HUNGARY) IN SPRING IN 1918

The article analyzes some aspects of organizational and national-patriotic activity of Ukrainian captive officers in the camp Kleinmünchen (Austria-Hungary) in March — early April 1918. A great attention is paid to anti-Ukrainian actions of Russian Black Hundreds and Little Russians who intended to prevent the development of the national movement at the mentioned camp.

Key words: camp, captives, Ukrainian officers, Kleinmünchen, circle, Ukrainian Military Organization.

УДК 327(477/437.6):93/94+«312»

Олександр Дуднік

ГЕОПОЛІТИЧНІ Й СУБ'ЄКТИВНІ ЧИННИКИ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКИХ МІЖДЕРЖАВНИХ ВЗАЄМВІДНОСИН ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У статті розкрито геополітичні й суб'єктивні чинники, що впливають на розвиток міждержавних взаємовідносин між Словаччиною і Україною за часи незалежності. Розглянуто особливості політичного та зовнішньоекономічного курсу уряду Словацької Республіки на сучасному етапі.

Ключові слова: інтеграція, реверсний маршрут, зовнішньополітичний курс, геополітичний вплив, антиросійські санкції.

Для національної безпеки будь-якої держави надзвичайно важливо мати взаємовигідні й добросусідські відносини з сусідніми державами. Характерною ознакою українсько-словацьких міждержавних взаємовідносин є те, що вони ніколи не були ускладнені територіальними протиріччями подібно польсько-українським та угорсько-українським — в минулі часи, а в період незалежності — російсько-українськими та румунсько-українськими.

Проте в останні роки Україна не знаходить порозуміння з сусідніми державами, і не тільки з Російською Федерацією (РФ), Румунією, Угорщиною, а й з Словаччиною. Важливу роль щодо цього відіграють суб'єктивні чинники, зокрема здатність керівників держав і урядів знаходити порозуміння, привертати на свій бік чи заручитися підтримкою лідерів сусідніх країн, використовуючи й геополітичні фактори. З-поміж

останніх в українсько-словацьких взаємовідносинах можна назвати перебування двох держав у складі Центральноевропейської ініціативи (ЦЕІ), тісна співпраця України з «Вишеградською четвіркою», Європейським Союзом (ЄС) і НАТО, транспортування газу й нафти з РФ. Так, Україна й Словацька Республіка (СР) посідають, відповідно, перше і друге місця за обсягами транзиту російського газу в Європу.

Однак сучасні дослідники фактично не приділяли уваги суб'єктивному й гео економічному чинникам у взаємовідносинах двох сусідніх держав, акцентуючи увагу на основних напрямках двосторонньої міждержавної співпраці [1; 4]. З огляду на це, головним джерелом для висвітлення вказаної проблеми стали публікації в засобах масової інформації за останні кілька років, в яких подавалися інтерв'ю [2], озвучувалися й коментувалися заяви громадських і політичних

діячів СР, насамперед словацького прем'єр-міністра [11; 13; 15]. Важливими виявилися й окремі статті у часописах [5].

Отже, мета дослідження — розкрити суб'єктивні й геополітичні чинники в українсько-словацьких міждержавних відносинах періоду незалежності.

З моменту становлення України і СР як суверенних держав їхня співпраця на рівні глав держав і урядів не мала достатньо регулярного та інституційованого характеру. Після візиту першого Президента СР М. Ковача до Києва у 1993 р. сторони довго не могли надати зустрічам на найвищому рівні рангу офіційних. Упродовж другої половини 1990-х років обидва президенти зустрічалися і спілкувалися переважно на самітах глав держав ЦЄІ і на більш-менш регулярних зустрічах президентів країн Центральної Європи.

Тоді це було зумовлено тим, що Словаччина, на відміну від держав-партнерів по «Вишеградській четвірці» — Польщі, Чехії та Угорщини, не поспішала з проведенням кардинальних економічних і політичних реформ, вступом до НАТО, а головне — її зовнішня політика значною мірою була зорієнтована на Росію, з якою Братислава підтримувала тісні політичні й економічні взаємовідносини. У словацькому суспільстві тривалий час зберігався високий рівень ностальгії за «соціальною безпекою» комуністичних часів. Саме це дозволило лівоцентричним політичним силам, які поширювали ідею «соціально-справедливої держави» як найвищої цінності, прийти до влади. У 1990-х роках головною такою силою в СР була партія «Рух за демократичну Словаччину» на чолі з В. Меч'яром, який з перервами очолював уряд країни до вересня 1998 р. В. Меч'яр фактично встановив у СР авторитарний режим, що порушував конституційні права громадян [1, 463–465.].

У 1999 р. з обранням Президентом СР Р. Шустера — прихильника зміцнення словацько-українського співробітництва — відносини між двома країнами активізувалися і почали виходити на якісно новий і продуктивний етап розвитку. Зокрема, глава СР постійно надавав політичну підтримку Україні в її євроінтеграційних планах, розвитку зв'язків із загальноєвропейськими інституціями і трансатлантичними структурами. Офіційні, робочі та неформальні зустрічі двох президентів істотно сприяли прискоренню не тільки міждержавного співробітництва на рівні центральних вищих органів влади двох держав, а й міжрегіональних, транскордонних зв'язків. Як наслідок, у червні 2001 р. відбувся перший офіційний візит у СР Президента України Л. Кучми, який інтенсифікував українсько-словацькі відносини й окреслив широкий спектр перспективних напрямів двостороннього співробітництва [16].

У грудні 2002 р. під час офіційного візиту в Україну Президента СР Р. Шустера тенденція виведення двосторонніх відносин на рівень конструктивного партнерства посилилась [4, 227–229].

Проте з 2002 р. ситуація знову ускладнилась унаслідок приходу до влади у СР нових політичних сил лівого і націоналістичного спрямування. З-поміж них головною такою силою була партія «Smer» («Курс») — соціальна демократія», яку очолив Р. Фіцо. Більшість словаків вважала, що він здатний розв'язати проблему еміграції і працевлаштування молоді, зменшити в країні рівень злочинності та наркоманії, гарантувати підвищення пенсій і належну систему охорони здоров'я. На парламентських виборах 2002 р. партія «Smer» здобула 13,5 % голосів і увійшла до вищого законодавчого органу країни, а Р. Фіцо критикував економічні реформи прем'єр-міністра М. Дзурінди [5].

У червні 2006 р. на парламентських виборах партія «Smer» отримала 29 % голосів виборців (третину місць) і в коаліції з Націоналістичною партією Й. Слоти утворила уряд, що перебував при владі до липня 2010 р. Його очолив Р. Фіцо, який і став на перешкоді розвитку й поглиблення українсько-словацьких взаємовідносин [5]. У 2012 р. «Smer» перемогла на дострокових парламентських виборах (отримала 83 місця в парламенті з 150), а Р. Фіцо сформував перший однопартійний уряд у країні з моменту отримання незалежності.

З приходом до влади Р. Фіцо Україна спочатку розраховувала, що СР сприятиме реалізації проекту постачання каспійської нафти в Європу, а саме на чеський нафтопереробний завод (НПЗ) в Кралупах через нафтопровід «Одеса—Броди». А вже у 2003–2004 рр. російська компанія ЮКОС купила контрольний пакет акцій словацької компанії «Транспетрол», що не дозволило реалізувати цей проект. На початку 2007 р. новий глава уряду СР був переконаний у тому, що завдяки переговорам міжурядовою українсько-словацької комісії ситуація навколо «Транспетролу» буде остаточно вирішена і з боку СР не буде жодних перешкод для здійснення технічного експерименту з транспортуванням приблизно 20 тисяч тонн легкої нафти в чеському напрямку. Тоді Р. Фіцо також зазначив: «Що стосується нафти, я як політик вважаю, що СР не буде робити жодних перешкод у тому, аби транспортувалася легка каспійська нафта в Чехію, в Кралупи та в Німеччину. Всі технічні умови повинні вирішувати експерти та міжурядова комісія». Для цього новий уряд СР мав до квітня 2006 р. повернути у державну власність 49 % акцій компанії «Транспетрол» [2].

Проте проект постачання каспійської нафти в Європу нафтопроводом «Одеса—Броди» через СР так і не був реалізований. Для словацького прем'єра у взаємовідносинах з Україною більш

важливішою була політична угода щодо експорту в країну української електроенергії [2].

Крім того, в енергетичній сфері СР стала тісно співпрацювати з РФ, що відразу позначилося й на політичних взаємовідносинах з Україною. Наприклад, під час кількадечної російсько-грузинської війни в серпні 2008 р., а також російсько-української «газової кризи» 2009 р. позиції українського та словацького керівництва були прямо протилежними. Р. Фіцо зайняв чітку промосковську сторону. Так, у листопаді 2009 р. під час візиту до РФ глава уряду СР наголосив на тому, що СР — споживач російського газу, її керівництво не довіряє Україні. Він порушив тему газових проблем, заявивши В. Путіну перед початком переговорів: «Я завжди, на всіх рівнях, включаючи ЄС, давав найвищу оцінку позиції Росії під час газової війни, яка найвигіднішим чином відрізнялася від позиції України». А під час спільного виходу двох прем'єрів до преси Р. Фіцо зазначив: «Словаччина вважає РФ надійним постачальником, і тому я з великим інтересом вислухав інформацію про можливі проблеми в майбутньому, якщо Україна буде не в змозі платити за російський газ. Ми домовилися, що нас вчасно поставлять до відома в разі виникнення проблем» [8]. У свою чергу російський прем'єр назвав СР однією з ключових і надійних ланок у системі транзиту російських енергоносіїв споживачам в Європі [8].

Сторони також планували розширити взаємодію у нафтовому секторі, розглянувши проект продовження нафтопроводу «Дружба» на відрізку від Братислави до нафтопереробного заводу у Швехаті під Віднем [8].

Так були перекреслені можливості використання нафтопроводу «Одеса—Броди».

Р. Фіцо став кардинально змінювати зовнішньополітичний курс СР на міжнародній арені. Він зазначав: «Росія — це та країна, з якою мій уряд хоче мати і матиме якнайкращі й взаємовигідні відносини». Окремі оглядачі стверджували, що СР за прем'єрства Р. Фіцо почала нагадувати «маленьку Росію», де панує одна партія, а її лідер «вождя нації» [5].

Обійнявши у квітні 2012 р. вдруге посаду прем'єр-міністра Р. Фіцо зазначив: «Сучасна Європа не стоїть перед вибором — дружити з РФ чи не дружити. Якщо Європа прагне й далі залишатися помітним гравцем на історичній сцені — а таких прагнень європейці не зреклися, — то вона мусить любити РФ, домовлятися з нею і з допомогою РФ зав'язувати союзницькі контакти з Китаєм та Індією, тобто всіляко сприяти втіленню в життя євро-азійського проекту, який є єдиною альтернативою» [17].

У 2012–2013 рр. уряд Р. Фіцо ігнорував наполегливі рекомендації Брюсселя дати «зелене світло»

реверсним поставкам газу із Західної Європи до України, за що згодом отримав від «Газпрому» суттєву знижку на газ.

У 2013 р. прем'єр СР засвідчив свою неприхильність до нацменшин, звинувативши їх у тому, що вони лише вимагають допомоги, а «обов'язків перед країною не мають жодних» [5]. На це звинувачення у суспільному «утриманстві» гостро відреагувала Президія Центральної ради Союзу русинів-українців СР. Голова Ради П. Сокол заявив: «Меншини не простягають руки і не жебракують, а просять тільки те, що належить їм по праву, згідно із зобов'язаннями, які взяла на себе Словаччина на міжнародній арені. Коли ці вимоги порівнюємо з деякими іншими країнами, то ми повинні їх оцінити як відносно скромні. Адже в СР багато років ми не можемо добитись основного закону про статус національних меншин та фінансування їхньої культури. Право субсидіарності, тобто право на участь в управлінні своїми справами, закріплене в Конституції, можемо розуміти тільки символічно, тому що насправді здебільшого рішення узгоджуються про нас без нас» [5].

Р. Фіцо був одним із небагатьох керівників держав ЄС, хто наприкінці листопада 2013 р. став на бік президента В. Януковича, який не підписав Угоду про асоціацію між Україною і ЄС (УА). Коментуючи рішення уряду і президента України припинити переговори з Європою щодо підписання УА, Р. Фіцо зазначав: «ЄС настільки закоханий в себе, що він переконаний, що немає кращої альтернативи йому у світі. Членство в ЄС не є релігійним правилом для країн, і кожна держава може вільно вирішити, чи буде вона приєднуватися» [14]. При цьому він додав, що потрібно дивитися на пропозиції, які були введені в дію, наприклад зниження цін або газові проекти. Прем'єр-міністра СР хвилювало те, що рішення В. Януковича супроводжувалося насильством і демонстраціями. Він зазначав: «Україна просто вирішила піти іншим шляхом, і я не буду судити це зараз, це є її внутрішньою справою» [14].

У пік масових розстрілів протестувальників у центрі Києва в лютому 2014 р. та активних дипломатичних зусиль і гуманітарної допомоги з боку держав «Вишеградської четвірки» позиція уряду СР різко вирізнялася. Р. Фіцо зазначав, що він не розуміє того, що відбувається в Україні, і не знає, якої допомоги потребують українці [16].

Водночас 5 лютого 2014 р. газета «SMEP» писала про те, що ані в Україні, ані в Сирії режим не здатен на компроміси. В Україні та Сирії не тільки спільне те, що Росія підтримує існуючі там режими, в них правлять люди, які виснажують країну і мають на руках кров. Словацькі оглядачі зауважували, що В. Янукович та Б. Асад мають багато чого спільного, як брати. «Неможливо собі уявити, що вони житимуть у власній країні після

того, як зречуться влади, і насолоджуватимуться багатством, яке вони накопичили мафіозними методами, і не будуть притягнуті до відповідальності за свої дії. Тому що вони обидва, і Асад, і Янукович, це знають і не сприймають серйозно свою фіктивну готовність до діалогу» [12].

У березні 2015 р. Р. Фіцо висунув свою кандидатуру на президентських виборах у країні, щоб сконцентрувати у руках своєї партії більше повноважень вищих державних органів, хоча глава Словаччини має переважно представницькі функції, а саме: призначає або затверджує кандидатів на ключові посади у судовій системі та прокуратурі. Керівника держави словаки називають Господарем Палацу Грассалковичів і обирають з 1999 р. шляхом прямих всенародних виборів на п'ять років з можливістю одноразового переобрання [10].

Участь Р. Фіцо у президентських виборах 2014 р. дозволила зарубіжним і словацьким ЗМІ порівняти його з В. Путіним, назвавши таке рішення суто путінською ротацією «прем'єр/президент». Щоправда, Р. Фіцо не має свого Д. Медведева, а відтак ротація мала відбутися за принципом «Фіцо/Фіцо».

Словацький прем'єр виграв перший тур виборів, набравши 28 % голосів виборців. Він покладався на підтримку Москви і сподівався на прихильність свого електорату, запевняючи його, що обстоює національні інтереси. Проте на подальші успіхи Р. Фіцо у другому турі вплинули його антиукраїнські заяви напередодні й під час Брюссельського саміту ЄС 20–21 березня 2014 р. [16].

З приводу таких висловлювань Р. Фіцо чеська газета „Lidovй noviny“ писала: «Словаки мають щастя, бо обирають свого президента якраз у ті дні, коли вирішується доля України, коли кандидати мають довести, чи є вони демократичні державники, чи, навпаки, мюнхенські боягузи й політичні опортуністи. Чи спроможуться назвати агресію агресією, окупацію — окупацією, а окупанта — окупантом? Чи спроможуться на те, щоб Словаччина повелася так, як поводитись Польща, абсолютно слушно наполягаючи на якнайтвердшій відповіді Заходу путінській Росії?» [5].

На саміті ЄС 20–21 березня СР була єдиною країною, яка виступила проти надання економічної допомоги Україні. Братислава не підтримала і санкцій проти РФ. На думку прем'єр-міністра СР, ЄС не мала перебирати на себе відповідальності за українську економіку, оскільки українці повинні, насамперед, самі дати лад у своїй країні, й лише потім з ними можна домовлятися. «Словаччина не погодиться з безглуздими економічними санкціями на адресу РФ, бо вони завдають колосальної шкоди нашому господарству» [17]. Водночас Р. Фіцо звинуватив ЄС у тому, що

він безпідставно «спокушав» Україну членством, чим і спричинив українську кризу [17].

Електорат Р. Фіцо також здебільшого не має прозахідних ринкових ціннісних орієнтацій і виступав переважно проти допомоги Україні та доцільності для СР в умовах української кризи виконувати свої зобов'язання як країни-члена ЄС і НАТО.

У зв'язку з цим і через підвищення Кремлем ціни на газ для Києва виникла проблема щодо реверсних поставок газу з ЄС в Україну через СР. Хоча єврокомісар з енергетики Г. Оттінгер заявив, що угода про реверсні поставки 12 млрд куб. м газу на рік із СР до України може бути укладена до кінця квітня, а самі поставки розпочатися до кінця року, Р. Фіцо став шукати у реверсному постачанні газу в Україну економічний зиск, розглядаючи це питання у площині фінансування [6].

За його словами, допомога Україні повинна мати свої межі й бути економічно лімітована, її надання в інтересах самого ЄС, але це не означає, що Європа повинна за це платити. Р. Фіцо пояснив, що вже на стадії переговорів з Україною виникли проблеми, оскільки Київ сподівається, що в цей проект буде інвестувати Братислава, але зі свого боку нічого не гарантує, насамперед безпечні поставки російського газу в країну через свою територію. На його думку, проблеми для СР можуть спричинити проекти з транспортування російського газу в обхід України, а отже, й СР [14].

Братислава пропонувала Києву підписати не договір про реверсні поставки газу, а меморандум, в якому буде передбачено ще «щось» будувати в газотранспортній інфраструктурі ЄС. Україну цей меморандум не цікавив, оскільки нагадував ідею «Південного потоку» Кремля за наявності української газотранспортної системи (ГТС).

Водночас словацький прем'єр зазначив, що його країна не може змусити комерційну компанію “Eustream” інвестувати 20 млн євро в газотранспортну інфраструктуру через потенційний план-проект ЄС, за яким СР розпочне постачати газ в Україну, а Києву не вдасться за нього заплатити. У той же час Р. Фіцо підтвердив свою готовність продовжувати переговори про реверсний потік, підкресливши, що СР хоче гарантій від українського уряду щодо виконання комерційних зобов'язань після того, як Київ отримає газ [12]. Також словацький прем'єр зауважив, що рішення технічного питання про реверс газу в Україну потребує часу — мінімум дев'ять місяців [12].

Проте питання поставок газу з ЄС в Україну через СР було дещо прискорено внаслідок результатів другого туру президентських виборів у СР, що відбувся 29 березня 2014 р. На них зі значною перевагою голосів перемогу здобув колишній підприємець, а нині меценат А. Кіска. За нього проголосувало 59,4 % виборців. Р. Фіцо отримав 40,6 % голосів [9].

Перед другим туром А. Кіска зазначив, що президент «повинен бути активною протигагою уряду», а Р. Фіцо повідомив, що у разі поразки на виборах назавжди піде з політики [7]. Однак свого слова він не дотримався і залишився, продовжуючи політику опору антиросійським санкціям ЄС і світового співтовариства, а також обмежуючи можливості України в отриманні європейського газу через СР. Як наслідок, згідно з досягнутою українсько-словацькою газовою угодою, завізованою ЄС, Україна повинна отримати з реекспорту 10 млрд куб. м газу через територію СР, хоча могла б отримати 30 млрд куб. м сировини [18].

Восени 2014 р. все ж таки був відкритий новий реверсний маршрут постачання газу в Україну з ЄС через СР — газопровід «Вояни–Ужгород». Цей маршрут є найбільш вигідним порівняно з аналогічними газопроводами з Угорщини і Польщі. Угорський газопровід переважає за вартісними показниками газу, що купується, а польський — за обсягами поставок. Крім того, зменшення постачання газу Газпромом у Польщу та Німеччину не може вплинути на обсяги доставляння сировини через СР в Україну. Завдяки цьому в Києві вдалося потроїти закупівлю газу в ЄС [3].

На початку грудня 2014 р. Р. Фіцо заявив, що питання анексії РФ Криму в Європі вже вважається вирішеним, а перед Україною стоїть значна загроза великого військового конфлікту, від якого СР також постраждає. При цьому він не мав на увазі конфлікт з РФ. Насамкінець словацький прем'єр зазначив, що Україні не варто

вступати до НАТО і збільшувати витрати на оборону. Останнє, за його словами, у геополітичному плані нічого не означатиме, крім кампанії озброєння [11]. А вже через кілька днів СР підписала з РФ договір про постачання російської нафти до Словаччини та її транзит в європейські країни упродовж 15 наступних років (з 2015 р. до кінця 2029 р.) з подальшою автоматичною пролонгацією на кожні п'ять років, якщо не буде заперечень сторін.

Таким чином, політична орієнтація прем'єр-міністрів Словаччини, В. Меч'яра в 90-х роках ХХ ст. і Р. Фіцо — дотепер, відіграла і продовжує відігравати роль негативного суб'єктивного чинника в розвитку міждержавних українсько-словацьких взаємовідносин.

Росія, використовуючи свої енергоресурси як важливий геополітичний чинник, змогла розколоти країни ЄС в українському питанні з метою змусити ЄС і НАТО відмовитися від розширення на Схід, а Україну — від євроатлантичної інтеграції. Москва фактично купила проросійську позицію словацького прем'єра за ціну на газ і нафту та можливості їх транспортування до Європи.

Проросійська політика уряду Словацької Республіки за Р. Фіцо спричинила дуалізм в зовнішньополітичному курсі Словаччини, що суперечить зовнішній політиці ЄС й, відповідно, членству СР в ЄС і НАТО. Проте навіть поразка на президентських виборах кардинально не змінила позиції прем'єра, про що свідчать його останні заяви щодо України та підписання Братиславою нової угоди з Москвою.

ДЖЕРЕЛА

1. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945–2002 роки / В. П. Газін, С. А. Копилов. — К. : Либідь, 2004. — С. 463–465.
2. Гетьманчук А. Прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіцо: Я б ніколи не погодився на розміщення елементів американської ПРО [Електронний ресурс] / А. Гетьманчук // Незалежний український центр правових ініціатив та експертиз: «Правова держава». — Режим доступу : <http://www.pravova-derzhava.vasyliyev.name/hydepark/detail.php?ID=1387>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 07.03.07.
3. Голова правління компанії «Нафтогаз України» Андрій Коболев взяв участь у прямому ефірі Першого Національного телеканалу України [Електронний ресурс] // Національної акціонерної компанії Нафтогаз України. — Режим доступу : <http://www.naftogaz.com>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 17.09.14.
4. Зарубежные страны. — Вып. 1: 1998–2003 гг. / авт.-сост. Я. М. Бердычевский. — Запорожье : Премьер, 2003. — С. 227–229.
5. Ільницький В. «Маленька Росія» Роберта Фіцо [Електронний ресурс] / В. Ільницький // День. — 27 берез. 2014. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/blog/politika/malenska-rosiya-roberta-fico>
6. Лавренюк А. Прем'єр Словаччини Фіцо не зможе заблокувати реверс газу в Україну — експерт [Електронний ресурс] / А. Лавренюк // Укрінформ. — Режим доступу : <http://www.ukrinform.ua/ukr/news>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 26.03.14.
7. На виборах президента Словаччини програв прихильник анексії Криму [Електронний ресурс] // Українська правда. — Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2014/03/30/7020762>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 30.03.2014.

8. Миронова Ю. Надежное звено: премьер Словакии поддержал Россию на случай новой газовой войны с Украиной [Электронный ресурс] / Юлия Миронова // Время. — Режим доступа : <http://www.vremya.ru/2009/211/8/241776.html>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 17.11.09.
9. Новим президентом Словаччини став Андрей Кіска [Електронний ресурс] // Euronews. — Режим доступу : <http://www.ua.euronews.com/2014/03/30/slovakia-andrej-kiska-victorious-in-presidential-elections>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 30.03.14.
10. Первый тур президентских выборов в Словакии не выявил победителей [Электронный ресурс] // Новости мира. — Режим доступу : http://novostimira.com/novosti_mira_98731.html. — Назва з екрана. — Дата публікації: 16.03.14.
11. Пропутінський прем'єр Словаччини розповів, як Україні жити далі [Електронний ресурс] // Espresso.tv. — Режим доступу : http://espresso.tv/news/2014/12/02/proputinskyu_premyer_slovachchynu_rozproviv_yak_ukrayini_zhytu_dali?keepThis=true&TB_iframe=true&height=500&width=1100&capti on. — Назва з екрана. — Дата публікації: 02.12.14.
12. Словакия не предлагает Украине договор о реверсе газа, — Продан [Электронный ресурс] // Подробности. — Режим доступу : <http://podrobnosti.ua/economy/2014/03/25/966702.html>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 25.03.14.
13. Словацькі ЗМІ порівнюють Януковича із Асадом: Вони — як брати [Електронний ресурс] // День. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/news/050214-slovacki-zmi-porivnyuyut-yanukovicha-iz-asadom-voni-yak-brati>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 05.02.14.
14. Словаччина допоможе Україні з реверсом газу — Фіцо [Електронний ресурс] // Укрінформ. — Режим доступу : http://www.ukrinform.ua/ukr/news/slovachchina_dopomoge_ukraini_z_reversom_gazu_fitso_1921512. — Назва з екрана. — Дата публікації: 25.03.14.
15. Токман Т. Премьер-министр Словакии выбился из общей колеи в ЕС и даже поддержал свободного Януковича [Электронный ресурс] / Т. Токман // Новый регион. — Режим доступу : <http://www.nr2.ru/ Kiev/474124.html>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 04.12.13.
16. Українсько-словацькі відносини в період з 1991–2006 років [Електронний ресурс] // e-Works.com.ua. — Режим доступу : http://www.e-works.com.ua/work/4151_Ukrainsko_slovacki_vidnosini_v_period_z_1991_2006_rokiv.html. — Назва з екрана.
17. Шатилов М. «Санкціям — ні» : словацький прем'єр не зрадив Путіна [Електронний ресурс] / М. Шатилов // Deutsche Welle. — Режим доступу : <http://dw.de/p/1BU8s/>. — Назва з екрана. — Дата публікації: 21.03.14.
18. Шаткая Европа: Лобби России против нового этапа санкций [Электронный ресурс] // 112. ua. — Режим доступу : <http://112.ua/statji/shatkaya-evropa-lobbi-rossii-protiv-novogo-etapa-sankciy-110074.html/> — Назва з екрана. — Дата публікації: 03.09.14.

Александр Дудник

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЙ И СУБЪЕКТИВНЫЙ ФАКТОРЫ В ИСТОРИИ УКРАИНО-СЛОВАЦКИХ МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫХ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ ПЕРИОДА НЕЗАВИСИМОСТИ

В статье раскрыты геополитические и субъективные факторы, влияющие на развитие межгосударственных отношений между Словакией и Украиной за время независимости. Рассмотрены особенности политического и внешнеэкономического курса правительства Словацкой Республики на современном этапе.

Ключевые слова: интеграция, реверсный маршрут, внешнеполитический курс, геополитическое влияние, антироссийские санкции.

Oleksandr Dudnik

GEOPOLITICAL AND SUBJECTIVE FACTORS IN THE HISTORY OF UKRAINIAN AND SLOVAK STATE RELATIONS IN THE PERIOD OF INDEPENDENCE

The article reveals geopolitical and subjective factors influencing the development of relations between Ukraine and Slovakia in the period of independence. It examines the features of the political and foreign economic policy of the government of Slovak Republic at the present stage.

Key words: integration, reversible route, foreign-policy course, geopolitical influence, anti-Russian sanctions.